

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almenyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

HILLERØD
HAANDVÆRKER
DAGSKOLE

. I FEM OG TYVE AAR

AF
ANDERS UHRSKOV

**HILLERØD
HAANDVÆRKERDAGSKOLE
I FEM OG TYVE AAR**

HILLERØD HAANDVÆRKER DAGSKOLE

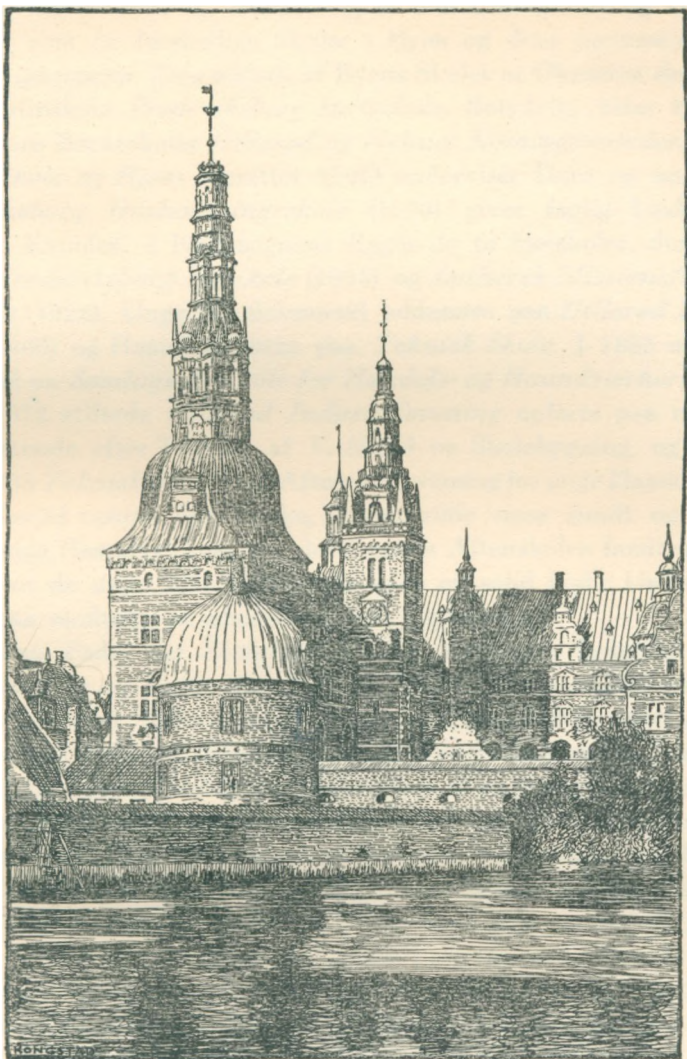
I FEM OG TYVE AAR

AF
ANDERS UHRSKOV

UDGIVET AF
HILLERØD INDUSTRI- OG HAAND-
VÆRKERFORENING

HILLERØD BOGTRYKKERI

1 9 2 9

Frederiksborg Slot.

HILLERØD er med god Grund blevet betegnet som en Skoleby. Omfattende og mangfoldig er den Uddannelse og Udvikling, som de forskellige Skoler i Byen og dens nærmeste Omegn byder Ungdommen. Den ældste af Byens Skoler er Christian den Fjerdes gamle Latinske *Frederiksborg Statsskole*. Betydelig Alder har ogsaa de to store Børneskoler *Hillerød* og *Nyhuse Kommuneskoler*. *Frøken Mørks Skole og Hjem* (oprettet 1895) underviser Børn og unge Piger, *Frederiksborg Husholdningsskole* (1899) giver faglig Undervisning for unge Kvinder. I Nabosognene ligger de to Højskoler, den grundtvigske *Frederiksborg Højskole* (1895) og *Luthersk Missionsforenings Højskole* (1922). Unge Handelsmænd uddannes paa *Hillerød Handels-skole* (1906) og Haandværkerne paa *Teknisk Skole*. I 1855 oprettedes i Hillerød en *Søndags-Friskole for Handels- og Haandværkerlærlinge*. Den i 1872 stiftede *Hillerød Industriforening* opførte paa en Grund i Møllestræde efter Tegning af *V. Holck* en Skolebygning, og her aabnedes 1888 *Teknisk Skole* med Aftenundervisning for unge Haandværkere.

Imidlertid opstod den Tanke, at det vilde være sundt og gavnligt for de unge Haandværkere, om der foruden Aftenskolen fandtes en Dag-skole, hvor de unge ikke blot kunde nyde en solid faglig Undervisning, men ogsaa modtage en almindelig Oplysning.

Tankens Fader var *Skoleinspektør P. Petersen*, Leder af Hillerød Kommuneskole og Lærer ved Teknisk Skole. Efter at han nogen Tid havde syslet med Tanken, vovede han en Foraarsaften 1902 Springet, idet han ved Hillerød Industriforenings Generalforsamling Lørdag den 26. April fremsatte Forslag om Oprettelsen af en Haandværkerdagskole. Da dette Spørgsmaal senere blev behandlet paa Fastelavnsskolemødet i Hillerød 1904, tog Skoleinspektør Petersen atter Ordet og fremsatte sit Syn paa denne Sag. For at undgaa Gentagelser gengiver vi her under eet Hovedindholdet af begge Taler, hvad der ogsaa vil give det klareste Indtryk af de Tanker, der senere i alt væsentlig blev de bærende Linjer for Hillerød Haandværkerdagskoles Tilblivelse og Udvikling.

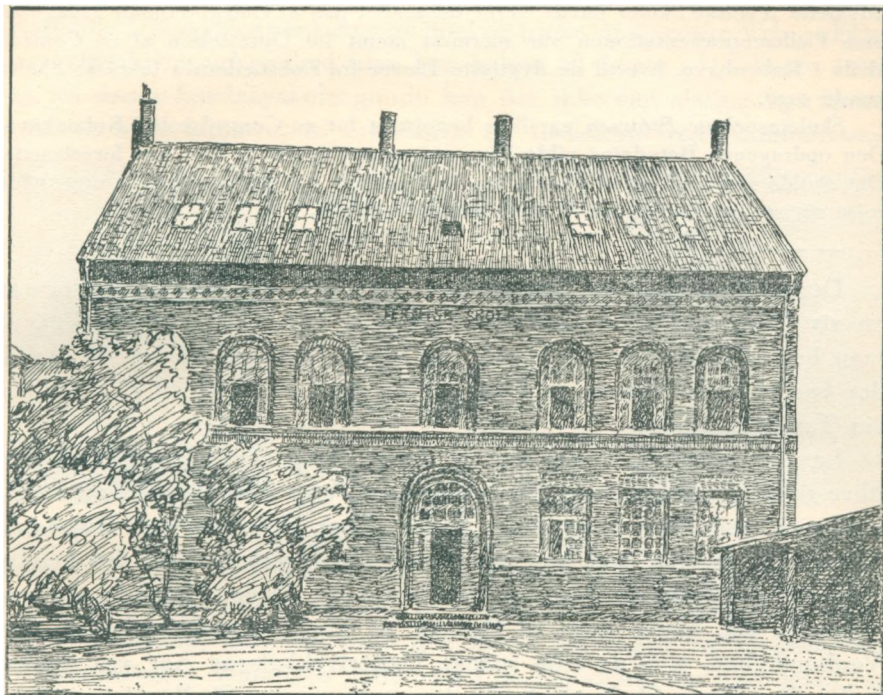
Efter at Formanden, *Arkitekt V. Holck*, ved den nævnte Generalforsamling havde gjort Rede for Teknisk Skoles Virksomhed og givet Meddelelse om en planlagt Udvidelse af Undervisningen med Deling af Fagklasserne og Indførelse af Undervisning i Bogholderi, Fysik og Tysk,

fik Skoleinspektør *Petersen* Ordet. Han takkede for den besluttede Udvidelse af Skolens Virksomhed, der var et Skridt i den rigtige Retning, og udtalte derpaa: Rundt om er der livligt Røre i Skole- og Undervisningsspørgsmaalet, men det er — maa vi bekende — Landboerne, som fører an. Landbounghdommen dygtiggør sig ved Ophold paa Høj- og Landbrugsskoler eller Havebrugsskoler og faar derved en meget rigere aandelig Udvikling end Købstædernes Ungdom. Over for Højskolerne eller vel væsentlig Landbrugsskolerne har Byerne de tekniske Skoler at pege paa, men disse sidste er ensidige. Deres Maal er kun at føre Eleverne frem til at lave et godt Svendestykke. Det er imidlertid for lidt. Byungdommen trænger til at følge Eksemplet fra Landet, den trænger til rigere aandelig Udvikling, og det er som et Skridt i denne Retning, at jeg hilser Udvidelsen med Glæde.

Men nægtes kan det ikke, at Aftenskoleundervisningen, naar alt kommer til alt, er utilfredsstillende, og hvis Byungdommen ikke faar Øje for, at den trænger til yderligere Udvikling, sejles den agter ud af Landbounghdommen. Skal man give fyldigere Undervisning, maa der Tid til. En Dreng i 14 Aars Alderen, der har arbejdet en hel Dag, maa absolut falde i Døs, naar han bliver sat i Teknisk Skole om Aftenen. Og vi Lærere, der ligeledes har haft hele Dagen optaget andetsteds, maa sige, at Friskheden hos os ogsaa kan være mindre end ønskelig.

Nej, der er ikke andet at gøre end at tage Dagen til Hjælp, som Landbounghdommen gør, naar den tager paa Landbrugs- eller Højskoler. Og vi maa have de faste og friske Lærerkrafter. Det er for lidt at uddanne de unge Haandværkere til at tage Svendestykke. Uden for deres faglige Belæring maa der en Udvikling af Personligheden til. De unge Landmænd kender deres Foregangsmænd: Fjord, Dalgas, Nielsen-Tystofte o. s. v., men inden for Haandværkerne har Ungdommen langt fra en lignende Kendskab. Vi maa have Historie ind i Haandværker- og Handelsskolerne. Der skal opstilles Idealer for de unge, og jeg synes, at Købstædernes unge tidt savner at have Idealer for Øje. Vi skal have Erhvervslivets Historie ind i Haandværkerskolen, Naturkundskab og Dansk. Og saa skulde de unge bo paa et Hjem med en Husmoder og en Husfader, der havde sin fulde Beskæftigelse ved Skolen. Paa den Maade vilde den faglige Uddannelse kunne forenes med den almindennende Oplysning og Hjemmets gode Paavirkning.

Kunde man til en saadan Skole faa Statens Støtte, var der godt Haab om at faa Tanken virkeliggjort, saa vi derved kunde se de unge dygtiggjort til al god Gerning — for at bruge en gammel Skolemestervending.

Teknik Skole.

Ved Generalforsamlingen April 1902 blev Skoleinspektørens Plan, der fremtraadte som noget aldeles nyt og uventet, Genstand for nogen Drøftelse, hvorefter skal gengives et Uddrag.

Formanden fremhævede, at det havde været Bestyrelsen en Glæde at gaa saa vidt med Udvidelsen, som sket var, men det maatte samtidig siges, at Bestyrelsen af finansielle Hensyn maatte virke som en Regulator. Skoleinspektør Petersens Tale om Dagskole var overordentlig tiltalende, men vi maa gaa frem med smaa Skridt, det var dog fuldt berettiget af Hr. Petersen at stille Idealerne op. Derved groede Kravene bedst deres stille Vækst.

Petersen havde intet imod de smaa Skridt, men følte sig ikke slaaet af Marken med de finansielle Betæneligheder. Man maatte kunne faa god Statshjælp, og Haandværkerne var ikke ringere stillet økonomisk end Landboungdommen. Kunde den gaa paa Heldagsskole, maa vor Ungdom ogsaa kunne det.

Fabrikerer *P. Nordsten* udtalte sin Sympati for Skoleinspektørens Tanke, mens Sadelmager *Larsen* fremkom med forskellige Betæneligheder. Spørgsmaalet om udvidede tekniske Skoler havde været behandlet paa et Delegeretmøde i Slagelse, men Fællesrepræsentationen var nærmest stemt for Oprettelsen af en Central-skole i København, hvortil de dygtigste Elever fra Købstædernes tekniske Skoler kunde søge.

Skoleinspektør *Petersen* var ikke begejstret for en Centralskole i København. Den opdragende Betydning vilde blive større paa en Skole som den foreslaaede. Det skulde nok vise sig, at Kravet om en Dagskole og et Hjem for de unge vilde rejse sig saa stærkt, at det til sidst maatte opfyldes.

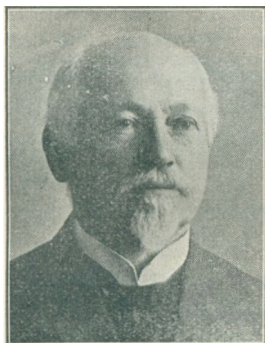
— — —

Denne Drøftelse var Begyndelsen, og ingen kan nægte, at der var en vis Ildhu over Skoleinspektør Petersens Tale. Det var tydeligt, at man her stod over for en Mand, der havde faaet *en Ide*, og en Mand, der baade ejede Varme og Mod til at tage en Dyst til Forsvar for sin Tankes Barn.

Læseren spørger: Hvem var da denne fyrige Taler? og Svaret skal blive givet med det samme. Skoleinspektør *Peter Petersen* er født 1859 i Ødemark ved Sorø, hvor hans Fader *Jens Petersen* var Husmand. Sytten Aar gammel kom han paa *Hindholm Højskole*, hvor den kendte Skolemand *Christian Nielsen* var Forstander. Denne Højskole, der var noget for sig, havde især til Hensigt at hjælpe Bønderne op fra den Vankundighed, som de i de mange Undertrykkelsens Aar var sunket ned i. Paa denne Skole tilegnede den unge muntre Sjællænder sig ikke blot mange Kundskaber, men han lærte ogsaa at forstaa, hvad *Personlighed* i Skolen kan betyde. Denne Vinter gav ham et Præg for Livet, *P. Petersen* har altid senere med Stolthed nævnt sig som „gammel Hindholmer“, og der er næppe Tvivl om, at han for sit indre Blik har set hen til Hillerød Haandværkerdagskole som en Skole, der skulde betyde noget lignende for de unge Haandværkere, som Hindholm i sin Tid havde betydet for ham og andre unge Bondesønner.

Efter Højskoleopholdet 1876—77 fortsatte *P. Petersen* med Læsningen, kom 1878 paa Jonstrup Seminarium, hvorfra han 1881 tog Eksamen med Udmærkelse, hvilket Resultat bevidner, at han foruden

at være et godt Hovede ogsaa havde passet sit Arbejde med Flid og Energi. Hermed skal ikke antydes, at han var en tør Læsehest, tværtimod, han var — og er — en god Iagttager, en interesseret Tilhører og en vittig Fortæller. Det turde være sandsynligt, at den betydelige Indflydelse, han i Aarenes Løb har faaet i forskellige Kredse, for en meget væsentlig Del skyldes hans muntre Sind og friske sjællandske Vid. — Efter forskellig Lærervirksomhed blev han kaldet til Lærer i Hjørlande 1884, og fra denne Landsbyskole gjorde han det ikke helt almindelige Spring 1892 at blive udnævnt til Overlærer og Inspektør ved Kommunesko-

Arkitekt P. Holck.

len i Hillerød, en Stilling, han har beklædt med Iver og Energi i de mange Aar siden.

Tanken om Dagskole for Haandværkere af den Art, som Skoleinspektør Petersen havde udkastet Planen om 1902, havde som saa mange nye Tanker sin Kulde og Modvind at kæmpe med.

Skoleinspektør P. Petersen.

Men den ejede en indre Varme, som hurtigt skabte Grøde og Vækst.

Af megen Betydning var det, at Folketingsmand *Sigurd Berg* varmt støttede Tanken, idet han førte den frem i Rigsdagen ved Finanslovens 1. Behandling i Samlingen 1902—03 i en Udtalelse, der dog ogsaa tog et noget videre Sigte. Sigurd Berg paapegede her, hvor snævert Rammerne for Byungdommens Efter-Undervisning var draget, hvor alt for speciel den var, og slog stærkt til Lyd for Dagskoler for Byungdommen, Skoler, der ikke blot var lagt an paa det faglige, men ogsaa paa det almindannende og vækkende.

Meget betød det ogsaa, da Arkitekt P. Holck blev vundet for Sagen. Som den kloge og forsigtige Formand, han var, havde han paa ovennævnte Generalforsamling undgaaet at forpligtige sig og Bestyrelsen over for det nye, der blev fremsat. Samtidig havde han sagt Forslagsstilleren et Par venlige Ord om det gavnlige i *at stille Idealerne op* og om *Kravenes stille Vækst*. Disse Ord var dog mere end Talemaa-

der, det var i Virkeligheden dunkle Anelser — født af en stilsfærdig Sympati — om hans egen fremtidige Stilling til Spørgsmaalet. Da nogen Tid var gaaet, og V. Holck havde faaet den nye Tankes forskellige Sider omhyggeligt arbejdet igennem, var ogsaa han dens Tilhænger. Og det kan siges med det samme, at da Arkitekt Holck først havde taget sit Standpunkt, saa vidste han ogsaa at staa fast.

Var ovennævnte Generalforsamling i Hillerød Industriforening 1902 det første Slag, der blev slaaet, saa var Skolemødet i Hillerød Faste-lavnsmandag 1904 det store Slag, idet Sagen her blev ført frem for en Forsamling paa 600 Mennesker, og hvor det var selve Industriforeningens Formand Arkitekt V. Holck, der var dens Talsmand. Nævnte Skolemøde var det første af en Række aarlige Skolemøder, der afholdtes i Hillerød, og som samlede Tilhørere vidt og bredt fra til Foredrag og Drøftelse af Tidens aandelige Spørgsmaal, først og fremmest inden for Skolens Omraade.

Ved nævnte Møde den 15. Februar 1904 havde Højskoleforstander *Holger Begtrup* holdt et Foredrag om Kundskab og Dannelse. Senere indledede Arkitekt *Holck* en Forhandling om Haandværkerskoler. *Frederiksborg Amts Avis* refererer hans Foredrag saaledes:

Det Emne, jeg skal indlede, berører kun en enkelt Stand, men jeg haaber, at det har almen Interesse. Den tekniske Undervisning har til Maal at oplyse og dygtiggøre Haandværkerlærlinge. Denne Undervisning er ikke gammel, men der findes dog allerede nu 110 Skoler, hvor der undervises 15000 Elever. Man begyndte med Aftenskoler, men senere er adskillige Steder fulgt Dagskoler efter, og mange Steder opføres særlige Bygninger. Det er navnlig de lokale Haandværker- og Industriforeninger, der har taget sig af Sagen med god Støtte af Staten. Undervisningen er besørget af Lærere fra Folkeskolen og Statsskolen samt fra Haandværkerstanden. Formaalet med Undervisningen har været at give Eleverne saadanne Færdigheder og Kundskaber, at de kunde gøre Svendestykke. Men senere har man fundet, at det ikke var nok, man maatte have almindennende Fag med, og man begyndte med Regning, Dansk, Tysk o. l.

Maalet er dog ikke naaet endnu. Der er udført et stort og dygtigt Arbejde her, og man har opnaaet grumme meget, men vi maa ind paa nye Veje. Der er rejst store tekniske Skolebygninger, men de benyttes

kun om Vinteren, kun faa Steder om Dagen og absolut ikke hele Sommeren. Det er Spild af Penge. Bevægelsen for at oprette nye Skoler breder sig, men den bør nu standses. Man bør i Stedet gaa til en Centralisering. Hvad Lærerkrafterne angaar, maa vi være de Folkeskolelærere m. v. taknemmelige, som har underkastet sig Statens Kursus for at kunne undervise, men det kan jo ikke nægtes, at disse Folk har deres Hovedarbejde paa andre Felter. Eleverne faar man, lige som de er kommet i Lære. Disse 14—15 Aars Drenge skal efter en hel Dags Arbejde skynde sig til den tekniske Skole. Vi har Elever, som i Mulm og Mørke efter en anstrengende Dag har maattet gaa en halv Mil for

Fabrikejer P. Nordsten.

at komme til den tekniske Skole. Disse Betingelser er ikke de bedste for en god Undervisning. Det, vi skal arbejde hen paa, er da at komme til en Dagsskoleundervisning. Der ved bliver de mange Skoler, der staar ledige hele Dagen, optaget. Vi skal se at faa Lærerkrafter, som kan kaste hele deres Kraft ind paa Under-

Sadelmager Larsen.

visningen i den tekniske Skole, og vi skal have Eleverne hele Dagen og under saadanne Forhold, at de kan lære noget. Man kan vanskeligt lægge flere Byrder over paa Mestrene, men vi skal vække en Bevægelse for at faa fat paa de unge Mennesker paa et senere Stadium. Naar de staar for at skulle gøre Svendestykke, har de begyndt at faa Interesse for deres Fag, og der skal da skabes en Stemning for, at de paa dette Tidspunkt vilde besøge Haandværkerskoler, hvor de kunde dygtiggøre sig til deres Fag. Her skulde de alle gaa en hel Vinter, hvor de kunde lære ligesaa meget, som de nu er 4—5 Vintre om, fordi de kun gaar om Aftenen. Dernæst maa der slaas til Lyd for, at Haandværkerskolen giver almen Dannelse. Haandværkerne staar her tilbage; de har ladet sig nøje med Fagkundskaben. Men vil man frem, maa der mere til. Ogsaa Haandværkerne

maa med i Bevægelsen for højere Oplysning udover den, de lige har Brug for i Dagens Gerning.

Men saadan en Haandværkerskole kan man ikke have i hver en Flække. Man maa lægge disse Haandværkerskoler i centralbeliggende Byer. Dermed faar man de største Skoler, de bedste Lærerkrafter og det største Antal Elever. Her maa man imidlertid stole paa Staten, for at Sagen kan fæstnes.

Vi er inden for Haandværk og Industri i en Gæringstid. Alt for længe har man været optaget af Arbejdsvilkaar o. l. Landboerne er gaaet forud i Tilegnelsen af sund Oplysning. Men her maa Haandværkerne med. Skal det lykkes Haandværket og Industrien at hævde sin Stilling, maa der skabes en dygtig, veluddannet Haandværkerstand med unge Haandværkere udrustede paa bedste Maade til Livets Kampe.

Hovedbidraget i Forhandlingen blev som tidligere nævnt givet af Skoleinspektør Petersen, men desuden støttede flere andre Talere Tanken, navnlig Bygmester *Johs. Bøjesen*, Frederiksborg Højskole.

Planerne om en saadan Haandværkerdagskole vakte Opmærksomhed trindt om. Arkitekt Holcks Foredrag blev optaget i teknisk Provins-skoleforenings Blad. Tanken fik efterhaanden gunstig Bør.

Nu gjaldt det at benytte Vinden, mens den var der. Dette forstod Arkitekt Holck og Skoleinspektør Petersen saare godt. Ved Industriforeningens Generalforsamling i April 1903 var det blevet vedtaget at nedsætte et Udvalg til velvillig Overvejelse af Sagen, det kom til at bestaa af Foreningens Skoleudvalg: Arkitekt *Holck* (Formand), Fabrik-ejer *P. Nordsten* (der i Parentes bemærket ogsaa var gammel Hindholmer) og Sadelmager *Larsen*. Dette Udvalg supplerede sig senere med Murermester *F. Kielberg*, Tømremester *Milner* og Skoleinspektør *Petersen*. Imidlertid gik det dér som saa ofte i lignende Tilfælde, det bliver en enkelt eller et Par, der kommer til at trække Læsset. Her blev det to, Arkitekt Holck og Skoleinspektør Petersen, og det skal siges paa dette Sted: de trak ualmindelig godt sammen. Var der opstaaet Gnidning eller Rivalisering mellem dem, var Sagen utvivlsomt strandet. Det skete ikke, de to Mænd udfyldte hinanden paa en sjælden Maade og var netop tilsammen i Stand til at trække et stort Læs. P. Petersen var Skolemanden med det friske Initiativ, det praktiske Haandelag og en munter Energi. V. Holck var Haandværkernes højtansete og ind-

flydelsesrige Førstemand, en i Ordets bedste Forstand fin Mand, der besad mange Forbindelser i indflydelsesrige Kredse. Kan det med Rette siges, at Skoleinspektør Petersen er Hillerød Haandværkerdagskoles Fader, saa er Arkitekt V. Holck ligesaa vist dens Fadder, og det er derfor naturligt ogsaa at give et biografisk Rids af denne Mands Liv.

Vilhelm Holck er født 1856 i København som Søn af *J. C. Holck*, der var Præst ved Garnisons Kirke. Efter at have taget Præliminæreksamen kom han i Murerlære. Da han havde arbejdet et Aar som Svend, kom han ind paa Kunstakademiet og fik 1881 Akademiets Afgangsbævis som Arkitekt. I en Aarrække arbejdede han som Kon-

Fru Ragna Madsen.

duktør hos Professor, Arkitekt *Hans J. Holm* i København. I 1885 foretog han en længere Studierejse til Italien og Frankrig og blev samme Aar ansat som Inspektør ved Det nationalhistoriske Museum paa Frederiksborg Slot. 1891 ægtede han Baronesse Marie Wedell-Wedellsborg, Datter

Forstander M. P. Madsen.

af Kammerherre, Amtmand, Baron Vilh. Wedell-Wedellsborg. Foruden sin Virksomhed som Museumsinspektør fortsatte V. Holck sin Arkitektvirksomhed. 1888 opførte han Raadhuset i Hillerød, senere Frederiksborg Amts Spare- og Laanekasse og en Række andre Bygninger her og i andre Dele af Landet. 1889 blev han valgt ind i Bestyrelsen for Hillerød Industriforening, 1896 blev han valgt til Formand, hvilken Stilling han beklædte til 1918.

Tegneinspektør, Professor *Carl F. Andersen*, stillede sig meget imødekommende over for Tanken om en Haandværkerdagskole, og da Planerne for den paatænkte Skoles Virksomhed var lagt, henvendte en Deputation sig til Indenrigsminister *Enevold Sørensen* for at opnaa Statens Støtte, hvad der ogsaa lykkedes, idet man fik tilstaaet 1000 Kr. til Etablering, desuden blev der stillet et Beløb til Raadighed til trængende Elever, der til Hjælp til Udgifterne kunde faa 20 Kr. maa-

nedlig i de 5 Maaneder, Undervisningen skulde vare. Endelig gav *Frederiksborg Amts Spare- og Laanekasse* og *Hillerød og Omegns Bank* hver et Tilskud til Fripladser.

Det økonomiske Grundlag var saaledes i Orden, en Skoleplan blev udarbejdet, Lærere antaget, og *den 3. November 1904 aabnedes Hillerød Haandværkerdagskole med 15 Elever.*

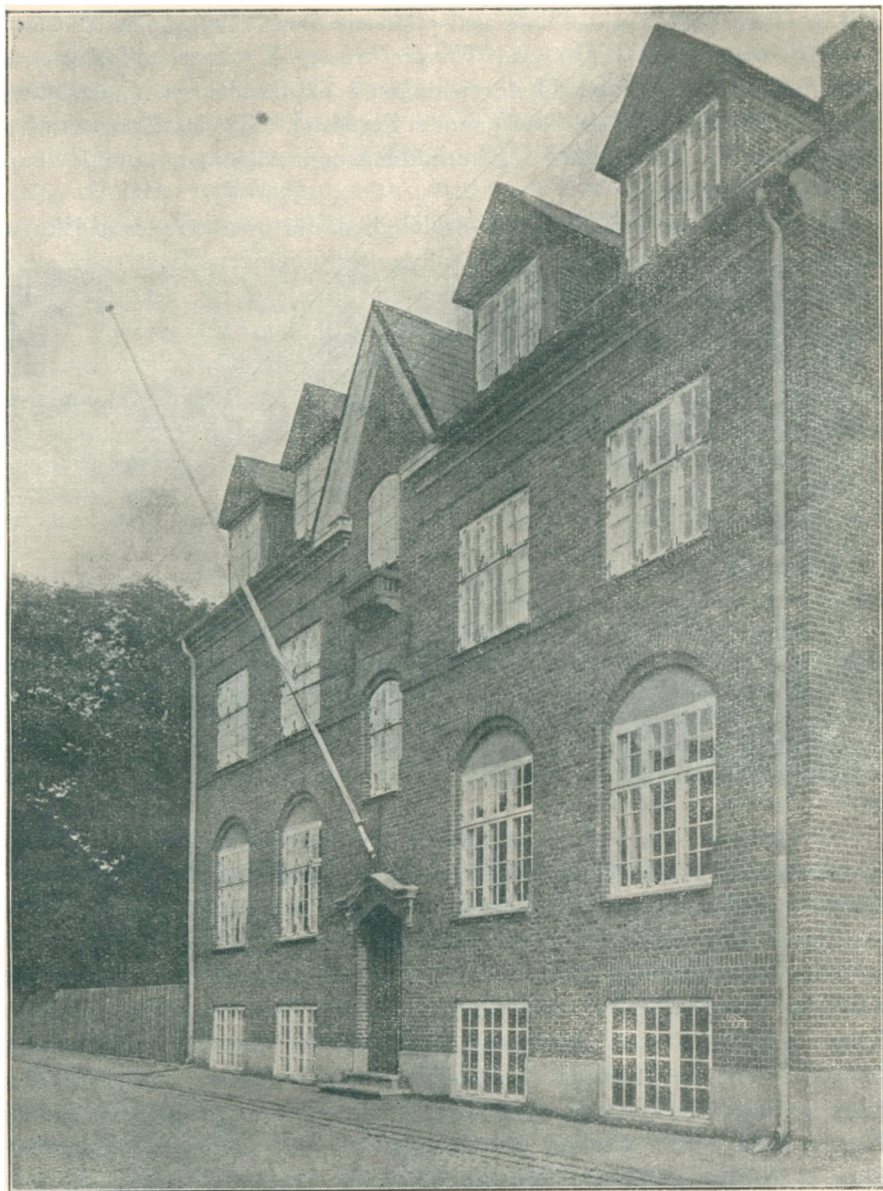
Af disse 15 Elever havde 5 ikke besøgt en teknisk Skole før. Der var 14 mandlige og 1 kvindelig Elev, 7 fra Hillerød og 8 fra Landet. De mandlige Elever var alle Bygningshaandværkere: 6 Tømrere, 3 Murere, 4 Malere og 1 Snedker. 6 Elever var Svende (deraf havde 4 aflagt Svendeprøve) og 8 Lærlinge. 6 Elever var over, 8 under 20 Aar. 3 Elever havde lejet sig ind i Byen eller Omegnen, de øvrige boede i deres Hjem. Flere af dem tog ind med Toget fra forskellige Steder i Nordsjælland.

Undervisningen, der begyndte 3. November og varede til 30. Marts, foregik daglig fra 8¹/₂—11¹/₂ og 1¹/₂—6¹/₂ med følgende Fagfordeling:

Tegning	24	Timer	ugentlig
Bygningslære	1	"	"
Dansk (skriftlig)	5	"	"
Regning	4	"	"
Bogføring	2	"	"
Historie og Litteratur	3	"	"
Samfundslære	1	"	"
Geografi	1	"	"
Fysik	2	"	"
Tysk	2	"	"
Gymnastik	3	"	"

Ialt... 48 Timer ugentlig

Bygmester *Johs. Bojesen* varetog det meste af Tegneundervisningen, iøvrigt underviste følgende paa Skolen: Malermester *Aabye (†)*, Arkitekt *P. Holck*, Skoleinspektør *P. Petersen*, Pastor *Bruun-Rasmussen* (senere Stiftsprovst og Kirkeminister), Kommunalærer *O. C. Andersen* og Højskolelærer *Anders Uhrskov*. Betalingen for Undervisningen var 10 Kr. pr. Maaned. Undervisningen i Historie foregik

Elevhjemmet.

dels gennem Foredrag og dels ved et større Antal Besøg paa *Det nationalhistoriske Museum* paa *Frederiksborg Slot* under Ledelse af Skoleinspektør *Petersen*. Undervisningen i Samfundslære, Geografi og Fysik fandt udelukkende Sted gennem Foredrag. Gymnastiktimerne fordeltes med $\frac{1}{2}$ Time midt i Eftermiddagsundervisningen, umiddelbart foran et Foredrag.

Skolen sluttede med en lille Højtidelighed, der overværedes af Elever, Lærere, Industriforeningens og Haandværkerforeningens Bestyrelse samt adskillige andre. Elevernes Arbejder var fremlagt, og Arkitekt *Holek* og Skoleinspektør *Petersen* redegjorde for Skolens Virksomhed.

Hvad var saa Udbyttet af Vinteren? Ja, herom giver Skoleinspektør *Petersen* et Par Antydninger i Slutningen af en Artikel „Haandværkerdagskolen i Hillerød i Vinteren 1904—05“ i *Teknisk Skoletidende*:

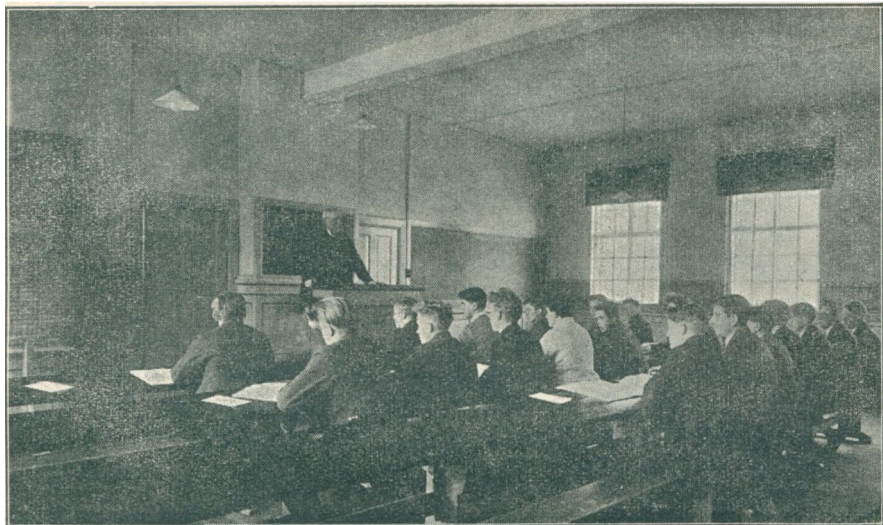
„Saa meget kan i alt Fald siges, at baade Lærere og Elever var glade ved Arbejdet, der gik med ganske anderledes Friskhed, Liv og Interesse, end det i Almindelighed kan gaa i Aftenskolen. Udbyttet af Tegneundervisningen, som for en stor Del er fælles for begge Skoler, afgav Vidnesbyrd derom.

Eleverne arbejdede gennemgaaende med stor Flid i de skriftlige Arbejder og viste Interesse og god Opfattelse af Foredragene, især gjaldt det de ældre Elever.

Det daglige Liv formede sig, som det kendes fra Høj- og Landbrugsskoler. Der diskuteredes en Del (enkelte Diskussioner overværedes af en Lærer) om Emner, der laa de unge paa Sinde: Arbejdsløshed, Haandværkeruddannelse, Militærvæsenet o. s. v. Der stiftedes Blad, hvor lignende Emner behandlede, og der stiftedes Forening til Bekæmpelse af en eller anden Brøst blandt Medlemmerne, og Bøder for Overtrædelser af Foreningens Love anvendtes ved Skolens Afslutning til Fotografi af Lærere og Elever“.

At der var Interesse og Brug for en Skole som Hillerød Haandværkerdagskole, har Tiden godt nok vist. Vanskeligheder med at faa Elever har der ikke været. Den anden Vinter (1905—06) havde Skolen 16 Elever, den tredie (1906—07) 21, den fjerde (1907—08) 17, og saa kom det store Spring: 1908—09 gik Skolens Elevantal op til over det dobbelte, nemlig til 44. Men inden den Tid var der ogsaa sket en Ting, som var af stor Betydning for de Elever, der ikke var i Stand til at bo hjemme. Fra det fjerde Skoleaars Begyndelse havde Skolen faaet en ny Lærer, Bygmester *M. P. Madsen*, der sammen med sin Hustru i en lejet Lejlighed gav de udenbys Elever Kost og Logi, mens disse i Skolens tre første Aar havde været henvist til at bo og spise tilfældige Steder omkring i Byen og dens Omegn. Da Elevantallet

imidlertid som nævnt Aaret efter steg til 44, var det umuligt at faa en Lejlighed, der var stor nok til Inspektør Madsen og hans Familie samt de ca. 30 Elever, der skulde have Bolig og Kost hos dem. Som tidligere meddelt var det fra Begyndelsen Skoleinspektør Petersens Tanke, at der skulde oprettes et *Skolehjem* i Tilknytning til Skolen. Dette var jo til Dels virkeliggjort 1907, men som Forholdene udviklede sig, var der kun een Ting at gøre, og det var at bygge. Hillerød Industri-

Foredragssalen.

forening besluttede da at opføre et Elevhjem i Haven foran Teknisk Skole i Møllestræde, og Aaret efter stod den nye Bygning, der var tegnet af Arkitekt Holck, færdig med Lejlighed for en gift Inspektør, Dagligstue (Læsestue) og Spisestue for Eleverne og Værelser, som kunde rumme ca. 40 Elever. Bygningen var moderne indrettet med elektrisk Lys og W. C., hvortil 1928 kom Centralvarme.

Opførelsen af Elevhjemmet kostede ca. 27000 Kr., hvoraf Borgere i Hillerød tegnede Aktier à 500 Kr. til et Beløb af 10000 Kr., mens Resten blev laant.

Den 4. November 1909 blev Skolehjemmet indviet. Efter at en Sang af Redaktionssekretær *Knauer* var sunget, bød Industriforeningens

Formand, Arkitekt *Holck*, Velkommen og fremdrog Hovedlinierne i de tekniske Aftenskolers og Hillerød Haandværkerdagskoles Historie. Man havde lært af Højskolerne, og derfor skulde Haandværkerdagskolen foruden at være en teknisk Skole, hvad den først og fremmest var, tillige være en Skole, hvor man gav Eleverne almindelig Kundskaber og søgte at vække deres Interesse. Til den tekniske Undervisning anvendte man daglig $4\frac{1}{2}$ Time, til de almene Fag 4 Timer. Men desuden havde adskillige Elever deltaget i Aftenskolens Tegneundervisning i 2 Timer.

Efter at man havde sunget Sangen „Et jævnt og muntert virksomt Liv paa Jord“, talte Skoleinspektør *Petersen*. Skole og Hjem hører sammen, og det er slemt, hvor de skilles. Vi har oprettet en Skole for at give Haandværkerne Kundskaber og Interesser. Vi underviser i de forskellige Slags Tegning, i Dansk, Regning og Bogholderi, vi fortæller om Samfundets og Naturens Love, om Danmarks og Nabolandes Historie og Kultur. Og nu har vi bygget et Hjem, for at de unge dér kan have et godt og hyggeligt Sted at være. Et Held er det da, at vi har faaet saa gode Folk til at styre det som Inspektør Madsen og Hustru. Gid da denne Bygning maa blive til Velsignelse for Ungdommen!

Til Slut udtalte Borgmester *Zahlmann* Ønsket om, at Skolehjemmet maatte blive til Glæde og Lykke for dem, der skulde leve dér. —

Hillerød Haandværkerdagskole kunde nu byde sine Elever gode Kaar: et godt Hjem og en dygtig Skole.

Det er da ogsaa paa Tide at præsentere den Mand, der var Husfader i Skolehjemmet og Leder af den daglige Undervisning. *Mads Peder Madsen* er født 1876 i Vilslev ved Ribe som Søn af Lærer *Bendiks Madsen*. 16 Aar gammel kom han i Tømrerlære i Vejen hos en Mester, der var gammel Vallekildeelev, og som altid sørgede for, at hans Lærlinge kom paa Vallekilde Højskole, hvor M. P. Madsen derfor ogsaa blev Elev i Vinteren 1895—96. I de følgende Aar arbejdede han som Tømrersvend i Ribe, Esbjerg, Kolding, København o. fl. Steder, ligesom han det meste af en Sommer opholdt sig i Tyskland. Om Vinteren var han de tre Aar 1897—1900 Elev paa Teknisk Skole i København. Efter at han i en 3—4 Aar havde været Tømrermester i Vejen, kom han til Ry Højskole, hvor *Helge Hostrup* var Forstander, og ledede den dertil knyttede Haandværkerskole fra 1903 til

Oktober 1907, da han sammen med sin Hustru kom til Hillerød, hvor han overtog Tegneundervisningen ved Dagskolen efter Johs. Bojesen og samtidig blev Inspektør ved Aftenskolen i Stedet for Adjunkt *A. Bøggild*, der havde bestridt dette Hverv i en Aarrække.

Aarene, der er gaaet siden, har bragt en rig personlig Udvikling for M. P. Madsen. For at skaffe sig yderligere Uddannelse deltog han i en lang Række af Statens Tegnélærerkursus, der afholdtes om Sommeren. I 7 Aar var han Tegner hos Arkitekt Holck, hvorefter han

Tegnesal.

begyndte en selvstændig Arkitektvirksomhed, der har udviklet sig stærkt, idet han i de forløbne Aar har tegnet Raadhuset i Fredensborg, Nyhuse Kapel og ikke mindre end 15 Skoler omkring i Nordsjælland foruden en Række Privatbygninger m. m.

M. P. Madsen, hvis Stilling ved Skolen efterhaanden er blevet forandret fra Inspektør til Forstander, har tilegnet sig megen Sans for den gamle smukke Bygningskultur, hvad der baade kommer hans Lærergerning og Arkitektvirksomheden til gode.

Hans Hustru, Fru *Ragna Madsen*, født i Rørth ved Odder som

Datter af Friskolelærer *A. P. Sørensen*, har trukket sin store Del af Læsset som den dygtige Husmoder i Skolehjemmet, hun er. —

I det følgende skal der gives en Oversigt over Hillerød Haandværkerdagskoles Forhold i de forløbne 25 Aar, idet her først anføres en Statistik over Elevtallet, Elevernes Erhverv, Hjemsted m. m., udarbejdet af Forstander M. P. Madsen.

Til omstaaende Statistik skal bemærkes, at Rubrikken *Andre Fag* omfatter: 2 Gartnere, 7 Billedskærere, 12 Karetmagere, 2 Blikkenslagere, 2 Stenhuggere og 1 Sadelmager, ialt 26. De 32 Elever, der er opført under *Fyn og øvrige Øer*, fordeler sig saaledes: Fyn 8, Ærø 4, Samsø 2, Lolland-Falster 16, Langeland 1 og Bornholm 1. Under de 241 Lærlinge i sidste Rubrik er de 10 ikke-faglærte Elever opført.

Hvad Tallene iøvrigt siger os, er dette, at Hillerød Haandværkerdagskole navnlig er søgt af Bygningshaandværkere. 60 pCt. er Tømrere, 21 pCt. Murere, 7 pCt. Malere, 6 pCt. er Snedkere, mens 6 pCt. tilhører andre Fag.

Med Hensyn til Hjemsted er Forholdet dette, at 82 pCt. er fra Sjælland, 13 pCt. fra Jylland, 3 pCt. fra Fyn og øvrige Øer og 2 pCt. fra Færøerne.

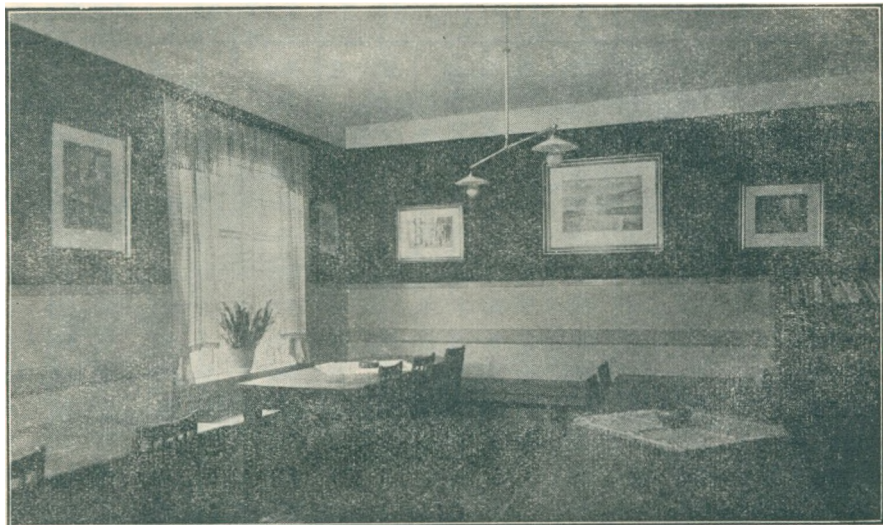
Fra Landet er 83 pCt. af Eleverne, hjemmehørende i Købstæder er 17 pCt. Tanken om, at Skolen i særlig Grad skulde blive en Uddannelsesskole for Byungdommen, er altsaa ikke blevet virkeliggjort. Af de godt 40 Elever, Skolen gennemsnitlig har været besøgt af i de forløbne 25 Aar, er kun 6—7 fra Byerne.

Af de 1012 Elever er 76 pCt. Svende, 23 pCt. Lærlinge og 1 pCt. ikke-faglærte. Vi gaar nu over til at se paa Undervisningen i de senere Aar, og her gælder det, at der har fundet en stor Udvikling Sted paa det faglige Omraade, hvad der blandt andet ses af den Omstændighed, at Skolen efterhaanden er blevet delt i 3 Klasser, saa et betydeligt Antal af Eleverne altsaa besøger Skolen i 3 Aar. Den bedste Forstaaelse af Undervisningens Omfang faar man ved at læse Haandværkerdagskolens Skoleplan, hvorfor den væsenligste Del anføres her:

Hillerød Haandværkerdagskole er beregnet paa unge Haandværkere fra By og Land. Formaålet med Undervisningen er gennem 2 à 3 Vintre at give Eleverne de Kundskaber — ikke alene i faglig Henseende, men ogsaa af almindelig Art — som er nødvendige for en Haandværker, Svend eller Mester.

Skolen er delt i 3 Klasser. I 1. Klasse undervises i geometrisk Tegning, Frihaandstegning og Projektionstegning, faglig Tegning, Bygningslære, Materiallære, Fysik i Foredragsform samt Dansk, Regning og Bogføring.

I 2. Klasse undervises i Projektionstegning. Perspektiv, Bygningslære, faglig Tegning, Styrkeberegning, Nivellering, Opmaaling af gamle Bygningsdele og Bygninger samt Husbygning, idet Eleverne tegner et mindre Hus med alle Enkeltheder. I denne Klasse undervises ligeledes i Dansk, (faglige Stileopgaver), Materiallære, Fysik samt faglig Regning, der tager Sigte paa Overslagsberegning.

Elevernes Dagligstue.

I 3. Klasse undervises i Husbygning, idet Eleverne gennemtegner en noget større Opgave: Landbrugsbygninger, Beboelseshuse, et mindre Forretningshus eller lignende. Opgaverne gennemtegnes med alle Enkeltheder og Udregninger; endvidere undervises i Styrkeberegning, Overslagsberegning og Dansk.

For alle Klasser holdes 3 Foredrag ugentlig, og ligeledes deltager alle Elever i Gymnastik 2 Timer ugentlig.

Efter Afgang fra 3. Kl. modtager Eleven et Bevis for at have gennemgaaet Skolens fuldstændige Kursus.

Ved Undervisningen i Skrivning, Dansk, Regning og Bogføring vil der blive lagt Vægt paa at naa frem til, at Eleverne kan føre de for en Haandværker nødvendige Bøger samt udføre de skriftlige Arbejder og Udregninger, som Stillingen i Almindelighed fører med sig.

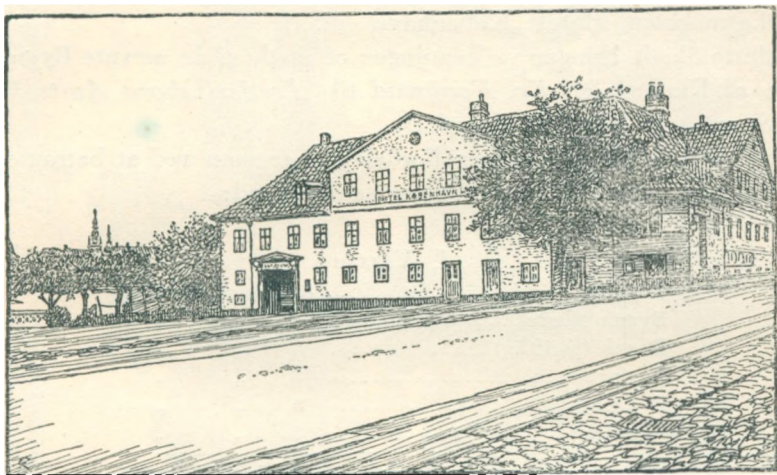
Gennem Foredrag gives en Oversigt over Samfundslære, vore Nabolandes

**ELEVTALET PAA
HILLERØD HAANDVÆRKERDAGSKOLE
1904—29**

<i>Aar</i>	<i>Elevr ialt</i>	<i>Heraf var</i>							<i>Hjemsted</i>				<i>Hjemmeh.</i>		<i>Svende</i>	<i>Lærlinge</i>
		<i>Murere</i>	<i>Tentere</i>	<i>Snedkere</i>	<i>Malere</i>	<i>Maskinarb.</i>	<i>Andre Fag</i>	<i>Ikke fagl.</i>	<i>Jylland</i>	<i>Sjælland</i>	<i>Fyn & øvr. Øer</i>	<i>Færøerne</i>	<i>Paa Landet</i>	<i>I Byen</i>		
1904—05	15	3	6	1	4			1	1	14			8	7	6	9
1905—06	16	6	3	2	4	1				16			9	7	6	10
1906—07	21	6	8	2	4		1			21			15	6	13	8
1907—08	17	5	7	2	1	1		1		16	1		13	4	7	10
1908—09	44	12	20	5	4	2	1		5	36	3		34	10	35	9
1909—10	44	11	22	4	7				8	36			27	17	43	1
1910—11	55	12	30	5	5	2	1		10	42	3		46	9	47	8
1911—12	50	16	23	4	5	1	1		4	44	2		39	11	45	5
1912—13	46	9	28	2	4	1	1	1	4	39	3		40	6	45	1
1913—14	47	11	30	4	1		1		9	34	3	1	39	8	35	12
1914—15	50	12	30		3	3	1	1	13	34	2	1	41	9	44	6
1915—16	45	6	28	2	3	3	3		14	30	1		37	8	37	8
1916—17	43	12	24	3	1	1	2		10	30	1	2	33	10	30	13
1917—18	51	8	35		3	1	3	1	2	47	1	1	46	5	31	20
1918—19	40	8	25		5		2		3	35	2		36	4	28	12
1919—20	42	10	31	1					4	34	3	1	38	4	35	7
1920—21	45	8	30	3	2		2		2	42	1		42	3	26	19
1921—22	49	5	31	4	1	4	3	1	3	45		1	46	3	28	21
1922—23	46	8	30	3	1	1	2	1	6	38	1	1	40	6	39	7
1923—24	29	6	18	1	3		1		2	25		2	24	5	20	9
1924—25	37	6	26	2	1		1	1	5	29		3	34	3	29	8
1925—26	45	6	31	3	3	2			5	39		1	40	5	36	9
1926—27	36	7	23	3	1	1		1	3	32	1		36		27	9
1927—28	51	10	36	4	1				12	35	1	3	40	11	45	6
1928—29	48	15	32					1	10	32	3	3	40	8	34	14
Ialt...	1012	218	607	60	67	24	26	10	135	825	32	20	843	169	771	241

Natur og Kulturforhold, Hovedmænd og Hovedværker i dansk Litteratur samt de vigtigste Afsnit af Fysikken.

I Historieundervisningen lægges Vægt paa at skildre Erhvervslivets Udvikling og Foregangsmænd paa disse Omraader, Frederiksborg Slot med sine udmærkede Prøver paa Kunst og Haandværkerfrembringelser bliver benyttet af Skolen og yder en meget værdifuld Støtte, ikke alene i teknisk Henseende, men ogsaa til en frugtbar Skildring af vort Folks Liv gennem Tiderne.

Hotel „København“.

Efter at Eleverne har deltaget i Undervisningen i 1. Klasse, har de tilegnet sig saa megen Færdighed, at de med Lethed vil kunne udføre de Tegneprøver, der kræves til Svendepreven. Denne Prøve, der foregaar under Ledelse af Fællesrepræsentationen, afholdes hvert Aar sidst i Marts Maaned.

I *forberedende Tegning* vælges et Pensum, der netop giver Eleven, hvad han har Brug for til Hjælp ved Udarbejdelse af de forekommende Konstruktioner. I Projektionstegning lægges navnlig Vægt paa Planers og Legemers indbyrdes Skæring (ved Opgaver, der let kan gives et fagligt Tilsnit).

Bygningslære. Læreren gennemgaar Stoffet med tilhørende Skitser paa Tavlen; i Forbindelse hermed tegner Eleverne en bestemt Række Opgaver, dels paa kvadreret Papir og dels paa Tegnepapir; til Opgaverne knyttes den nødvendige forklarende Tekst med Hensyn til Materialernes Art o. l. Da det er af Betydning, at Elevernes Smag fra Begyndelsen ledes i Retning af gode Former og Forhold, er disse Opgaver valgt med dette for Øje.

Husbygning. Til Støtte for denne Undervisning foretager Skolens Elever Opmaalinger af ældre, smukke Bygninger og Bygningsdele, hvorefter findes mange ikke

alene i Hillerød, men ogsaa i Omegnen. De gamle Motiver søges da anvendte ved Opgaver i Husbygning.

Med Hensyn til dette sidste for Udviklingen af Elevernes Smag saa vigtige Fag kan tilføjes, at Eleverne har opmaalt Huse — Døre, Porte og hele Bygninger — dels i Helsingør, der er særlig rig paa gamle Bygninger, og dels i Hillerød og Nyhuse, hvor man blandt andet har opmaalt Politimesterboligen, Nyhuse Skole, Købmand Viggo Andersens Hus, Latinskolen, Hotel „København“ m. fl.

I dette Skrift bringer vi Tegninger af nogle af de nævnte Bygninger udført af Kunstmaler *Kr. Kongstad* til *Frederiksborg Amts historisk Samfunds Værk Hillerød By*.

Et godt Indtryk af Fagenes Fordeling faar man ved at betragte den nu gældende Timefordeling, der ser saaledes ud:

I. Klasse

Tegning	33	Timer	ugentlig
Bygningslære	3	"	"
Dansk (skriftlig)	5	"	"
Bogføring	3	"	"
Regning	5	"	"
Foredrag	3	"	"

Ialt... 52 Timer ugentlig

II. Klasse

Tegning	30	Timer	ugl.
Styrkeberegning	4	"	"
Faglig Regning og Overslagsberegning	7	"	"
Nivellering og Bygningshygiejne	3	"	"
Opsnøring	3	"	"
Dansk	3	"	"
Foredrag	2	"	"

Ialt... 52 Timer ugl.

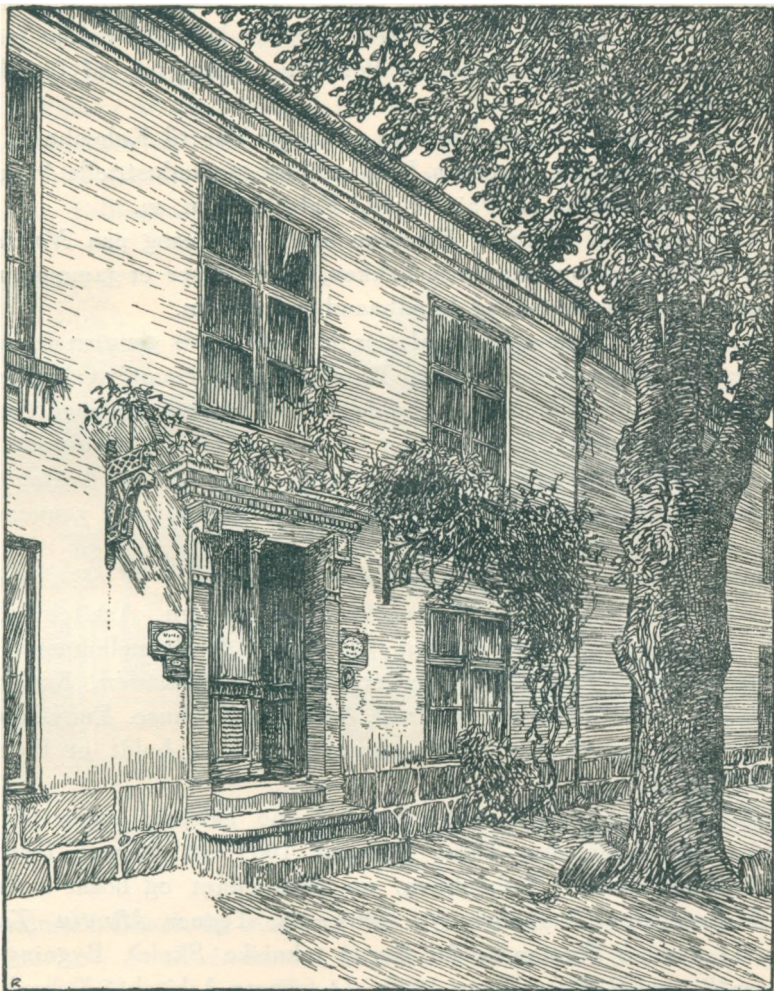
III. Klasse

Tegning	37	Timer	ugl.
Overslagsberegning og Beskrivelse af Bygningsarbejde	5	"	"
Styrkeberegning	4	"	"
Bygningshygiejne	2	"	"
Dansk	3	"	"
Foredrag	1	"	"

Ialt... 52 Timer ugl.

I en af Tegn timerne afholdes der for alle tre Klasser to Gange maanedlig et Foredrag med Lysbilleder i Materiallære.

En betydningsfuld Del af Undervisningen er den Række Besøg paa *Det nationalhistoriske Museum* paa Frederiksborg Slot, der i sig

Købmand Viggo Andersens Ejendom.

selv er et skønt Bygningsværk og et sjældent historisk Minde — Nordens stolteste Kongeborg, som det er blevet kaldt — og hvis omtrent halvfjerdsindstyve Værelser og Sale med Malerier, Møbler, Sølvgenstande og Porcelæn gennem sin forskelligartede og rige Kunst giver

et gribende Billede af det danske Folks Historie gennem Middelalderen og til den nyeste Tid. Disse Besøg, der i en lang Aarrække foregik under Ledelse af Skoleinspektør Petersen, ledes nu af Overlærer *O. C. Andersen*.

Et Led i Aarets Begivenheder er ogsaa en Tur til København, hvor man under Forstander Madsens Ledelse besøger industrielle Virksomheder som Burmeister & Wain, Fords Fabrikker m. m.

I Almindelighed aflægges Eleverne ogsaa et Besøg paa *Norddjællandsk Folkemuseum* paa Jægerbakken, hvor de ser et gammelt nord-sjællandsk Husmandssted og Landhaandværkerhjem.

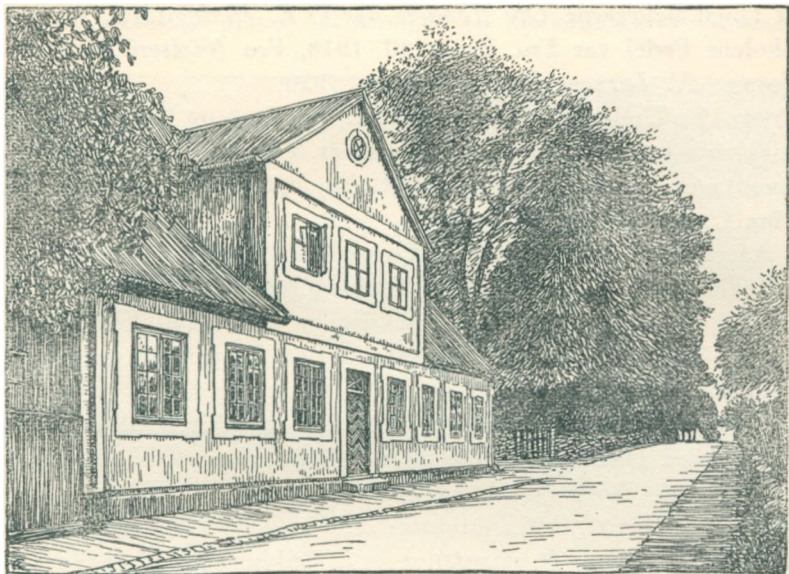
Med Hensyn til Lærerpersonalet er der naturligvis gennem de mange Aar sket adskillige Forandringer. To af Hillerød Haandværkerdagskoles Lærere har dog opnaaet at holde Jubilæum sammen med Skolen, nemlig Skoleinspektør *Petersen* og Overlærer *O. C. Andersen*, der begge har undervist paa Skolen i alle de Aar, den har bestaaet, *P. Petersen* væsentlig gennem Foredrag og *O. C. Andersen* gennem Foredrag og Bogføring.

Skolens Lærere 1928—29 har været: Forstander *M. P. Madsen*, Kunstmaler *Jacob Hansen*, Vejassistent *Jørgensen*, Arkitekt *Ernst Hippe* og Tegnelærer *Jens Larsen* (†), samt i de almindennende Fag: Skoleinspektør *P. Petersen*, Overlærer *O. C. Andersen*, Kommuelærerne *F. Larsen*, Hillerød, og *Anth. Sørensen*, Nyhuse. Endvidere har Ingeniør *Vanggaard*, København, hveranden Uge holdt et Foredrag i Materiallære.

Løvrigt har følgende Mænd i det forløbne Tidsrum undervist i de tekniske Fag: Bygmester *Johs. Bojesen* 1904—07 (senere Inspektør ved Vanførehjemmet i København, nu pensioneret og bosat i Aabenraa), Malermester *P. Aabye* (†) 1904—08, Tegner *Martin Jensen* 1908—11 (senere Forstander for Borup tekniske Skole), Bygningskonstruktør *Rasm. P. Rasmussen* 1909—14 (senere Arkitekt i København), Bygningskonstruktør *Hans Olsen* 1913—17 (senere Tømremester i Ordrup), Tegnelærer *Jens Knudsen* 1914—17 (senere Murermester i Hellerup), Bygningskonstruktør *Frede Hallelev* 1914—15 (senere Arkitekt i Haslev), Tegnelærer *Kr. Nielsen* (Holmsland) 1917—28 (nu Forstander for Krabbesholm Haandværkerskole), Tegner *Niels Nielsen* 1919—20 (senere Tømremester i Herlufmagle), Tegnelærer *Hartvig Morten-*

sen 1917 -19 (senere Murermester og Tegnelærer i Ask), Tegnelærer *Kr. Petersen* 1921—23 (senere Forstander for Vinding Haandværker-skole) og Brandinspektør, Malermester *F. Denker*.

En Række af disse Mænd har været Elever paa Hillerød Haandværkerdagskole og faaet deres væsentligste Uddannelse dér, hvorefter de saa blev Lærere paa Skolen for atter at avancere til mere selvstændige Stillinger.

Nyhuse Skole.

Lærere i Dansk og Regning har i de forløbne Aar følgende været: *P. Petersen*, *O. C. Andersen*, Kommunelærerne *O. Rye Christiansen* og *Henrik Nielsen*, samt Højskolelærer *Anders Uhrskov*. I fremmede Sprog har Pastor *Bruun-Rasmussen* og *O. Rye Christiansen* undervist, i Gymnastik Lærer *Emil Olsen*, *Rasm. P. Rasmussen*, Sergent *Højbye* og Kommunelærerne *Riffbjerg*, *Primdal* og *Søndergaard*.

I Sang er der lejlighedsvis givet Undervisning af Kunstmaler, Højskolelærer *J. R. Hedegard*, Kommunelærerne *Primdal* og *Riffbjerg* samt af Fru *Astrid Hostrup*.

Foredragsrækker er holdt af Skoleinspektør *P. Petersen*, Arkitekt *V. Holck*, Pastor *Bruun-Rasmussen*, daværende Slotspræst *B. Paludan-Müller*, Rektor emer. *Iversen*, (†), Overlærer *O. C. Andersen*, Højskolelærerne *Anders Uhrskov*, *Sigfred Munch* (senere Forstander for Vinding Højskole), *Helge Hostrup* (senere Præst i Rørvig) og *Carl M. Hauge*, alle ved Frederiksborg Højskole, Slotspræst *Carl Rald*, Lektor *Johan Repstock* og Pastor *Maarbjerg*. Enkelte Foredrag er holdt af Højskoleforstanderne *Holger Begtrup* og *Frederik L. Begtrup* og af Højskolelærerne *Ole Jensen* og *J. R. Hedegaard*.

Skolens Pedel var Fru *Ernst* til 1913, Fru *Nielsen* fra 1913—20 og Former *N. Larsen Bernekilde* fra 1920.

Prisen for Undervisningen er 25 Kr., for Kost og Logi 55 Kr. (samt for elektrisk Lys og Varme paa Værelset 5 Kr.) alt pr. Maaned, Skolen modtager direkte Statsunderstøttelse, ligesom uformuende Elever kan faa Understøttelse af Staten.

I Aaret 1916 stiftede gamle Elever en Elevforening, der har ca. 170 Medlemmer, og som holder Forbindelsen vedlige mellem Elever og Lærere ved Hjælp af et Aarsskrift og et aarligt Elevmøde med Foredrag, Oplæsning og frit Samvær iøvrigt. Elevforeningens Formand er Malermester *Petje*, Farum.

Det er *Hillerød Industriforening*, der har Æren af at have oprettet Hillerød Haandværkerdagskole. I Bestyrelsen for Industriforeningen havde 1904 følgende Mænd Sæde: Arkitekt *V. Holck* (Formand), Direktør *Rathien* (†), Murermester *F. Kielberg* (†), Fotograf *Rath-sack* (†), Fabrikejer *P. Nordsten* (†), Blikkenslager *Andersen* sen (†) Slotsgartner *Hansen*, Sadelmager *Larsen* (†), og Urmager *Abra-hamsen* (†).

1919 skete der en Sammenslutning mellem *Hillerød Haandværkerforening* og *Hillerød Industriforening*, idet den første gik op i den sidste, hvis Navn samtidig forandredes til *Hillerød Industri- og Haandværkerforening*. Dennes nuværende Bestyrelse er Murermester *E. Kielberg* (Formand siden 1919), Snedkermester *Nellemann-Hem-pel* (Næstformand), Bogtrykker *Andersen* (Kasserer), Overlærer *O. C. Andersen*, Redaktør *Laurids Hansen*, Fabrikejer, cand. polyt. *M. Nordsten*, Tømrermester *Rosbæk*, Manufakturhandler *Chr. Simonsen* og Fabrikant *Eickhoff*.

1923 udtraadte Arkitekt Holck og Skoleinspektør Petersen af Bestyrelsen og udnævntes samtidig til Æresmedlemmer.

Industriforeningen fører Tilsyn med saavel Aftenskolen som Haandværkerdagskolen gennem et Skoleudvalg, der 1904 bestod af *Holck* (Formand), Fabrikejer *P. Nordsten* og Sadelmager *Larsen*. Senere blev Skoleinspektør *Petersen* indvalgt i Udvalget. Formelt var det altsaa i mange Aar dettes Formand, Arkitekt V. Holck, der førte Tilsyn og havde den administrative Ledelse af Haandværkerdagskolen, men han overlod ret naturligt denne Virksomhed til Skoleinspektør Petersen.

Haandværkerdagskolens Lærere 1929.

Det nuværende Skoleudvalg bestaar af Overlærer *O. C. Andersen* (Formand), Fabrikejer *M. Nordsten* (Kasserer), Muremester *E. Kielberg*, Snedkermester *Nellemann-Hempel* og Redaktør *L. Hansen*.

Overlærer Andersen blev Formand ved Arkitekt Holcks Afgang 1923 og har været det siden. Han er altsaa nu Industriforeningens Repræsentant over for Skolen. Det er ikke nogen ubetydelig Post, og O. C. Andersen udfylder den med Iver og Interesse. Han bør derfor ogsaa præsenteres for dette Skrifts Læsere.

Ole Carl Andersen, som er født i Harndrup paa Fyn 1869, kom 1890 til Nordsjælland som Lærer. 1902 fik han Ansættelse ved Hillerød Kommuneskole, og 1924 blev han udnævnt til Overlærer ved Nyhuse Skole.

O. C. Andersen er baade som Skolemand og som Borger meget initiativrig. Desuden er han ikke af dem, der bliver siddende og ser paa, at andre gør Arbejdet. Han er straks parat til selv at tage fat. Han har da ogsaa i Aarenes Løb udført et stort Arbejde, dels inden for Skolens Verden og dels i forskellige Foreninger som f. Eks. Frederiksborg Sangforening og Foreningsforeningen, hvis Formand han i en Aarrække var. I 25 Aar har han nu undervist ved Haandværkerdagskolen, og i 6 Aar har han været Formand i Industriforeningens Skoleudvalg. Han har i denne Egenskab udført et Arbejde, der er præget baade af hans store Interesse og venlige og imødekommende Sindelag, et Arbejde, der er Grund til at paaskønne.

— — —

Det bør tilføjes, at Haandværkerdagskolens Lokaler i en Aarrække ogsaa har gjort Nytte en Tid om Sommeren, idet der fra 1915 har været afholdt aarlige *Ungdomsskolekursus*, der varede i 12 Dage, og 6 Dages *Kursus for Lærere ved tekniske Skoler*.

Lederen af disse Kursus var i de første Aar Skoleinspektør Petersen; i de senere Aar leder han dem sammen med Overlærer O. C. Andersen.

— — —

Nu har altsaa Hillerød Haandværkerdagskole arbejdet i 25 Vintre, og sporløst er Arbejdet ikke gaaet hen. Rundt om i Landet træffer man Haandværksmestre, der med Dygtighed røgter deres Gerning, og som ved deres Skoleophold i Hillerød har faaet Øjet opladt for god dansk Byggeskik. Og de, som ikke har naaet at erhverve sig en selvstændig Stilling, har ogsaa haft deres Nytte af Skolen. De har faaet en faglig Indsigt og Forstaaelse, som har gjort dem dygtigere til deres Erhverv, og som tillige er en af Betingelserne for at opnaa den lykkelige Følelse, som man kalder Arbejdets Glæde.

Desuden tør man tro, at de unge Haandværkere gennem den almindelige Undervisning har modtaget en Oplysning og Paavirkning, som

ikke blot har tjent dem til Nytte i det praktiske Liv, men ogsaa har bidraget sit til at udvide deres Synskreds og uddybe deres Følelse for „et jævnt og muntert virksomt Liv paa Jord“.

4. April 1929.

Bestyrelsen for Hillerød Industri- og Haandværkerforening 1929.

Tegningen Side 9 er udført af en af Teknisk Skoles gamle Elever, *Knud Hede-
gaard*, alle de øvrige af Kunstmaler *Kr. Kongstad* (†). Billedet af Fre-
deriksborg Slot findes i Anders Uhrskovs „Folkesagn“, medens de
øvrige Kongstad-Tegninger findes i „Hillerød By“, udgivet
af Frederiksborg Amts historiske Samfund. Alle
Fotografier fra Side 16—34 er udført af
Fotograf *Knud*, Hillerød.

